

VALOKUVAT
VIESTIN RAKENTAJANA
OPPIMATERIAALISSA

Case: On Track lukion A1-englanti

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun ja median koulutusohjelma YAMK

Opinnäytetyö ylempi AMK
Syksy 2015
Eeva Aalto-Setälä

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun ja median koulutusohjelma YAMK
Eeva Aalto-Setälä
VALOKUVAT VIESTIN RAKENTAJANA OPPIMATERIAALISSA
Case: On Track lukion A1-englanti
Opinnäytetyö ylempi AMK / 36 sivua
Syksy 2015

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkin lukioikäisten nuorten tapaa tulkita ja arvottaa oppimateriaalin valokuvia. Kuvan sisältämiä viestejä ja merkityksiä tulkitaan usein tiedostamattomalla tasolla ja intuitiivisesti. Järjestin käyttäjätutkimuksen lukioikäisten kuvatyöpajatoimintana. Työpajojen aineistona on käytetty Sanoma Pro Oy:n englannin kielen oppimateriaalisarjaa On Track.

Oppimateriaalin muotoilussa pyritään siihen, että myös tuotteen ulkoasu viestittää opetussuunnitelmassa määritellyjä tavoitteita. Keskeinen rooli viestin visuaalisessa rakentamisessa on sillä, minkälaisia valokuvia oppimateriaalissa käytetään ja millä perusteilla kuvavalinnat on tehty. Oppimateriaali ei myöskään toimi irrallaan ympäröivästä maailmasta. Muilla visuaalisen kulttuurin mediasisällöillä on suuri rooli siihen, millaisia valokuvia oppimateriaaleihin valitaan ja millaisia viestejä niihin valituissa valokuvissa nähdään.

Tutkimuksen olettamuksena oli, että yleistyneen mobiiliviestinnän takia nykynuoret katsovat valokuvaa uudella tavalla. Työpajaryhmien tuottaman aineiston perusteella lukioikäiset opiskelijat ovatkin nykyisessä mediakentässä taitavia visuaalisen ympäristön lukijoita, jotka erottavat journalistisen valokuvan viihteellisestä kuvavirrasta. Lukioikäiset tulkitsivat kuvia samastumisen kautta. Tämä haastaa pohtimaan, millaisia visuaalisia viestejä oppimateriaalin kuvilla välitetään ja millainen rooli oppimateriaalilla on nykyisessä monimuotoisessa mediakentässä.

Avainsanoja: *oppimateriaalin suunnittelu, On Track, käyttäjätutkimus, kuvatyöpaja, visuaalinen kulttuuri, kuvatoimittaja, kuvatoimisto*

LAHTI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Institute of Design and Fine Arts
Master's Degree Programme in Design and Media
Eeva Aalto-Setälä
BUILDING A MESSAGE WITH PHOTOS IN LEARNING MATERIALS
Case: On Track A1-english for upper secondary school
MA Thesis / 36 pages
Autumn 2015

Abstract

The aim of this thesis is to study how students interpret and value photographs in upper secondary school learning materials. Pictures contain messages that are often seen intuitively. This study investigates these messages through a user survey, organized as a workshop activity for upper secondary school students. The research material for workshop is provided by Sanoma Pro Ltd.

In learning materials the design and appearance of the product communicates with the educational content. A key role in building this visual message is the way photographs are being used and for what purposes these pictures have been selected. Learning materials never work apart from the surrounding visual culture. Other visual messages around do have a strong impact on what basis pictures are selected and on what kind of messages the selected pictures provide.

The hypothesis for this study is that students today may see photos in a new way, due to generalized solutions for mobile communications. The material produced in workshop activities reveals that teenagers today are indeed very clever in reading their visual environment. Upper secondary school students tend to see images through identification. This challenges the visual message of a learning material, considering the current diversity in the field of visual culture.

Keywords: designing learning materials, On Track, user survey, workshop, visual culture, photo editor, photo agency

Sisällys

Tiivistelmä

Abstract

Johdanto

1	Kuvan välittämät viestit.	3
1.1	Valokuvan uusi nousu	4
1.2	Kuva on kauppatavaraa.	5
2	Visuaalinen pikaviestintä	8
2.1	Mobiili kuva ja sen vuorovaikutteisuus	9
2.2	Valokuva sosiaalisessa mediassa	10
3	Oppimateriaali ajassa mukana.	12
3.1	Oppimateriaalisarjan rakentaminen	14
3.2	Valokuva oppimateriaalissa	15
4	Case: On Track	17
4.1	Lukion A1-englanti	17
4.2	Käyttäjätutkimus työpajatoimintana	18
4.3	Työpajatehtävä 1: Litter box.	19
4.4	Työpajatehtävä 2: Otsikoiden liittäminen kuviin.	22
4.5	Työpajatehtävä 3: Spontaanit kuvaryhmittelyt.	24
4.6	Työpajatehtävä 4: Kansikuvan kuva-analyysi	26
4.4.1	Analyysin kohteena On Track 1 kansikuva	28
4.4.2	Analyysin kohteena On Track 2 kansikuva.	29
5	Johtopäätökset ja pohdinta	30
5.1	Kuvatyöpajan hyödyt.	31
5.2	Käyttäjätutkimuksen tulokset käyttöön.	33
	Lähteet	35
	Liitteet.	37

Johdanto

Olen oppimateriaaleihin erikoistunut graafinen suunnittelija. Yritykseni suunnittelee oppikirjoja painetussa muodossaan eri oppimateriaalikutantajien toimeksiannoista. Graafisen suunnittelijan toimeksiantoon sisältyy tavallisesti oppikirjan ja kansien suunnittelu ja taitto, usein myös sarjaan kuuluvien oheistuotteiden suunnittelu ja taitto. Kokemuksen karttuessa ja kustannustoiminnan rakennemuutosten myötä toimenkuvani on monelta osin monipuolistunut ja laajentunut. Yhä useammin toimeksiantoon sisältyy myös kirjan kuvatoimitus.

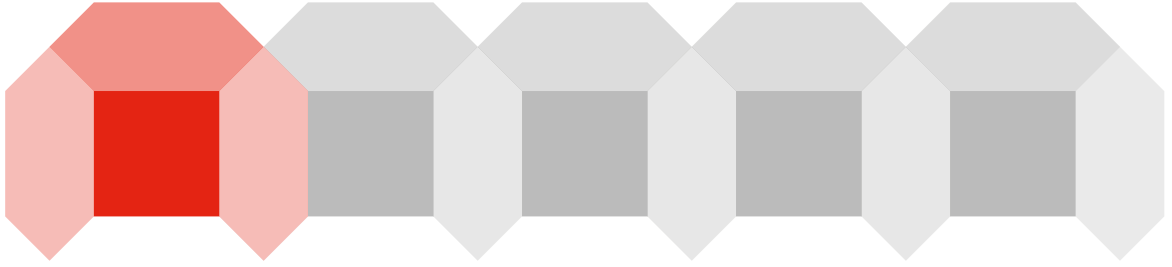
Yritykseni tekee Sanoma Pro Oy:n toimeksiannosta lukion A1-englannin On Track -oppimateriaalisarjaa. Kuvatoimitus sarjan kurssikirjoihin on ollut innostava ja haastava prosessi. Kuvien välittämä viesti on alkanut kiinnostaa, sillä en ole suunnittelijana suorassa yhteydessä koulumaailmaan tai käyttäjäryhmään. Kuitenkin juuri valokuvilla pitäisi olla kosketuspintaa kuvien lukijoihin, tässä tapauksessa oppimateriaalin käyttäjiin eli lukioikäisiin nuoriin.

Nykyinen mediakenttä on monella tapaa murroksessa. Nuorten suosimat yhteisö- ja pikaviestipalvelut muokkaavat ikäryhmän tapaa katsoa ja kokea valokuvaa. Valokuvien käyttäminen pikaviestinä on nopeasti kehittyvä viestinnän muoto, josta ei ole tutkittua tietoa saatavilla. Oletukseni on, että pikaviestipalveluiden myötä valokuva on nuorten ikäryhmässä arkipäiväistänyt. Innostuin tutkimaan, millä tavalla opiskelijat näkevät lukion englannin kielen On Track -oppikirjoihin valitsemani valokuvat. Halusin selvittää, missä määrin oma arvioni vastaa käyttäjäryhmän tapaa nähdä valokuva. Käyttäjätutkimuksen myötä toivoin saavani kokemusta ja tietoperustaa kuvatoimitustyöni tueksi.

Tutkimushankkeessani käyttäjätutkimus toteutui lukioikäisille opiskelijoille järjestettynä työpajatoimintana. Työpajan materiaalina oli yhteensä 244 valokuvaa kirjoista On Track 1 ja On Track 2. Tutkimuksesta rajattiin pois piirroskuvitus sekä muutama yksittäinen, kuvatoimistojen ulkopuolelta hankittu valokuva. Tässä opinnäytetyössä olen analysoinut työpajojen tuottamaa aineistoa sekä määrällisesti että laadullisesti.

Sanoma Pro Oy on itse kartoittanut opettajien mielipiteitä ja toiveita oppimateriaalien sisällön ja ulkoasun suhteen. Tämän opinnäytetyön case-tutkimuksella pyrin selvittämään, millaisia viestejä lukiossa opiskelevat nuoret näkevät kirjaan valituissa valokuvissa. Motivaationa tutkimushankkeelle on ollut se, että haluan kehittää omia valmiuksiani oppimateriaalien kuvatoimittajana. Jatkan Sanoma Pro Oy:n toimeksiannosta On Track -sarjan parissa. Tutkimushankkeen suoritin kuitenkin itsenäisesti omista ammatillisista motiiveistani käsin, enkä ole opinnäytetyön osalta ollut työsuhteessa Sanoma Pro Oy:n kanssa.

Oppimateriaalissa valokuvalla saattaa olla merkitystä maailmankuvan ja näkökulmien avartajana. Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa pohdin valokuvaa tätä taustaa vasten. Käyn läpi valokuvaan liittyviä visuaalisia järjestyksiä ja pohdin, mikä on kuvatoimistojen rooli näiden stereotyyppien luomisessa ja ylläpitämisessä. Perehdyn myös valokuvan digitalisoinnin tuottamiin uusiin viestinnän muotoihin ja siihen, millä tavalla ne vaikuttavat käyttäjäryhmän tapoihin tulkita valokuvan viestiä.

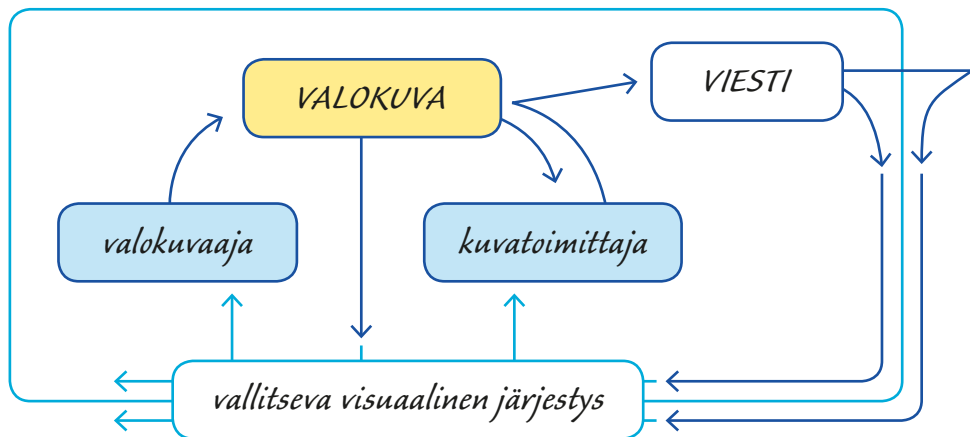
1 Kuvan välittämät viestit

Visuaalinen todellisuus on kaksisuuntaista: kuva vaikuttaa katsojaansa ja katsoja vaikuttaa siihen, miten hän näkee kuvan (Seppänen 2001, 24). Katsominen on jatkuva prosessi, johon vaikuttavat katsojan aiemmat mielikuvat ja kulttuuriset kokemukset. Katsomiseen liittyy monesti tiedostamattomia asenteita, arvoja ja näkökulmia. Syntyy visuaalisia järjestyksiä ohjaamaan kuvan katsomisprosessia. Visuaaliset järjestykset ovat vakiintuneita kuvallisen esittämisen tapoja. Ne ohjaavat sitä, miten ihmiset tulkitsevat kuvia: miten kuvat liitetään osaksi omaa toimintaa ja itselle tuttuja merkityksiä. (Seppänen 2001, 34–35, 97, 219.)

Realistinenkin valokuva vaatii vastaanottajalta tulkintakykyä. Kuvallinen viestintä on aina ainutlaatuista, sillä viestin sisältö riippuu vastaanottajan tavasta tulkita kuvan välittämä viesti. (Hietala 1993, 11; Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 32–33.) Tajuntaamme on varastoitunut ja varastoituu jatkuvasti lisää kuvamateriaalia sekä ympäröivästä maailmasta että meitä ympäröivästä kuvallisesta viestinnästä. Mikään kuva ei ole vain oma itsenäinen kuvansa, vaan kuva laajenee aina katsojan mielessä kuvan ulkopuolelle, katsojan aiempien kokemusten ohjaamalla tavalla. Vastaanottajalla on olennainen merkitys siihen, miten kuvaa ja sen merkityksiä tulkitaan. (Hietala 1993, 21, 101.)

Visuaalinen viesti rakentuu monen valinnan kautta. Ensimmäisen valinnan tekee jo valokuvaaja ottaessaan valokuvan valitsemastaan aiheesta ja valitsemastaan näkökulmasta. Kuvatoimittaja puolestaan tekee valintoja päättäessään, millaiseen tekstiyhteyteen kuva sijoitetaan (kuvio 1). Valinnoista riippuen kuvallinen viestintä voi muuttaa tai vahvistaa olemassa olevia visuaalisia järjestyksiä (Seppänen 2001, 181–182). Kuvavalinnan lisäksi on merkitystä sillä, miten kuva lopullisessa tuotteessa rajataan: lähikuva ihmisen kasvoista antaa erilaisen vaikutelman kuin kokovartalo-kuva. Rajaamisen avulla on mahdollista ohjata kuvan merkityksiä haluttuun suuntaan (Seppänen 2001, 191).

Kuvio 1. Kuvallisen viestinnän rakentuminen osaksi visuaalista järjestystä.

1.1 Valokuvan uusi nousu

Valokuva toimii visuaalisen järjestyksen osana myös uusissa käyttöliittymissä (Seppänen 2001, 149–150). Vaikka valokuva ja valokuvaaminen on aina ollut tärkeä vaikutuskeino, on kuvan käyttö digitalisoitumisen myötä lisääntynyt ja tapa käyttää kuvia on muuttanut muotoaan. Valokuvasta on tullut aiempaa nopeampi ja henkilökohtaisempi viestimisen väline, kun kuvan avulla voidaan kommunikoida digitaalisia kanavia käyttäen (Villi 2010, 57–59). Internet on kehittynyt alkuaikojen yksisuuntaisesta tiedonvälittämisestä monikanavaisiksi ja vuorovaikutteisiksi media-alustoiksi (Inkinen & Löytönen 2014, 11).

Yksi merkittävimmistä syistä viestinnän kuvallistumiseen oli multimedia-puhelimen kehittyminen. Vuosina 2004–2005 kamerasta tuli puhelimen tavanomainen lisävaruste (Rantavuo 2008, 67). Kamera puhelimessa ei johtanut valokuvaamisen kuolemaan, vaikka näin alunperin ennustettiin. Päinvastoin kuvallinen viestintä on digiaikana noussut uudenlaiseen kukoistukseen. Valokuvan edut mobiiliviestinnässä ovat kuvan autenttisuus, uskottavuus ja nopeus viestin välittäjänä (Villi 2010, 59).

Uudet viestintäkanavat ovat nopeasti saavuttaneet erityisesti nuorten ikäryhmän suosion. Nuoret kuuluvat elämyseskeiseen ikäluokkaan, jolle erilaiset yhteisöpalvelut ovat jo luonteva osa sosiaalista kanssakäymistä (Pasanen, A. 2015). Elämyshakuinen käyttäjä rakentaa arkeensa tunnesisältöjä esimerkiksi harrastusten avulla (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 19). Koska valokuva kommunikoi nykyhetkessä, valokuva on omiaan pikaviestinnän välineenä (Villi 2010, 55). Kuvilla rakennetaan myös yksilöllistä ja kulttuurista identiteettiä. Kuvat yhdistävät ihmisiä ryhmiä ja muokkaavat siten kulttuurisia käsityksiämme. Ryhmän sisällä kuvat ylläpitävät totuttuja tapoja nähdä ryhmään kuuluvat henkilöt ja tuottavat yhteisiä jaettuina kokemuksia (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 24–25).

1.2 Kuva on kauppatavaraa

1990-luvulla alkoi syntyä digitaalisia kuva-arkistoja (Kisonen 2011, 26). Digitaaliset kuva-arkistot ovat muuttaneet kuvatoimittajan toimenkuvaa, sillä kuvien etsiminen ja ostaminen sujuu nykyisin kuvatoimistojen internetpohjaisten kuvapalvelimien kautta. Kuvatoimittajan työtä kuitenkin hankaloittaa se, että tarjolla on valtava määrä laadultaan epätasaista valokuvaa (Koivikko 2015, 151).

Kuvatoimistojen kuvapankit voivat esittää todellisuutta valikoivasti luokitellen. Isoilla kuvatoimistoilla on valta kontrolloida, mitkä kuvat ovat saatavilla. Kuvatoimistot keräävät myös käyttäjätietoa, jonka perusteella hakusanoja ja tarjolla olevaa kuvasisältöä muokataan. Kuvatoimistot ovat kaupallisia jakelukanavia: ne ostavat ja tilaavat valokuvaajilta helposti

myytävää valokuvaa. Kuvatoimistojen määrittelemä kuvavalikoima saattaa vaikuttaa siihen, minkälaista kuvallista historiaa nykypäivänä muodostuu. (Kisonen 2011, 26–27.) Mediasisältöjen tuottaminen keskittyy suurille mediakonserneille, mikä on herättänyt huolta aiemminkin:

Tutkijat eivät ole yksimielisiä siitä, millä tavoin keskittyminen vaikuttaa mediasisältöihin. Sen sanotaan johtavan muun muassa viihteellistymiseen ja sisältöjen yksipuolistumiseen. – – Keskittymisen pelätään myös vaikuttavan yhteiskunnan moniarvoisuuden vähenemiseen. (Seppänen 2005, 222.)

Kuvatoimistojen valokuvista suuri osa myydään nykyään kuukausipaketeina, jolloin hintaan kuuluu sopimuksen mukainen määrä kuvaostoja kuukauden sisällä (Koivikko 2015, 153). Suuri osa ostopakettien kuvista on mainos- ja lehtimaailman käyttötarkoituksia varten tehotuotettua royalty free -kuvaa. Nämä kuvat kattavat jo noin 70 % visuaalisesta ympäristöstämme. (Kisonen 2011, 27–28.) Royalty free -kuvat on tuotettu mainosmaailman käyttöön ja ne eroavat tekijänoikeuksiltaan perinteisestä valokuvasta, sillä ostaja saa muokata ja kuvakäsitellä niitä vapaasti. Näiden kuvien tuottamiseen erikoistuneet kuvatoimistot toimivat osin yhteistyössä isojen kuvatoimistojen kanssa, mutta osa nykyisistä kuvatoimistoista on jo erikoistunut yksinomaan royalty free -kuviin.

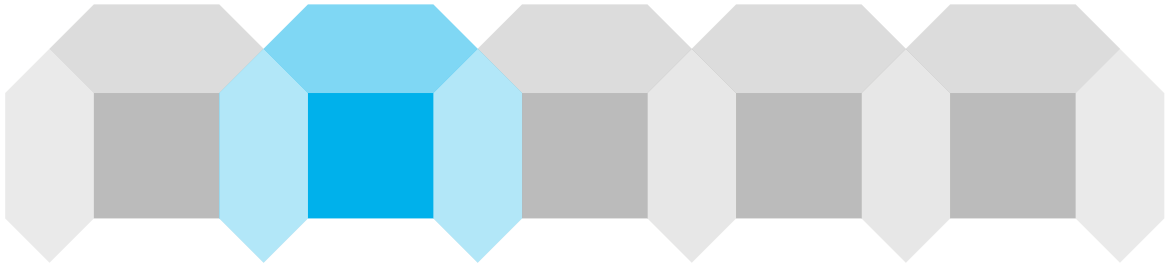
Valokuvilla rakennetaan suuri osa nykyistä visuaalista maisemaa. Kuvia ja niiden välittämiä viestejä ei useinkaan kyseenalaisteta, vaan kuvavirtaa pidetään itsestään selvänä osana nykyistä markkinavetoista länsimaista yhteiskuntaa (Kisonen 2011, 89).

Varsinaisesta visuaalisesta lukutaidosta voidaan puhua vasta sitten, kun katsoja alkaa pohtia visuaalisten järjestysten merkityksiä ja tulee tietoiseksi niihin liittyvistä voimista, rakenteista ja valtasuhteista. Tällöin visuaalinen lukutaito ei ole enää vallitseviin visuaalisiin järjestyksiin sopeutumista vaan niiden vaikutusten pohtimista ja itsestäänselvyyksien kyseenalaistamista. (Seppänen 2001, 192–193.)

Tutkimuksessaan Kisonen (2011, 60) tuo ilmi, että kuvatoimistot ylläpitävät perinteisiä sukupuolirooleja, usein hyvin hienovaraisin ja huomattomien keinoin. Kuvatoimistojen kuvissa naiset ja miehet esitetään usein siten, miten kuvatoimisto olettaa katsojan haluavan heidät nähdä. Royalty free -valokuvien merkitysarvo on symbolinen. Tällaisella kuvalla voidaan luoda keinotekoista todellisuutta, eräänlaista fantasiakuvaa. (Kisonen 2011, 27–28, 88.)

Vastaavia yleistyksiä on nähtävissä myös niissä henkilökuville, joita kuvatoimistot tarjoavat nuorisosta. Kuvatoimistojen valokuvissa nuorten ikäryhmä esitetään eräänlaisena unelmajoukkueena: hyväihoisena, valkohampaisena, itsestään ja ystävistään huolta pitävänä, iloisena joukkona. Todellisen lukioikäisen kanssa tällaisilla kuvilla ei ole juurikaan kosketuspintaa. Oppimateriaaleissa pyritään välttämään esite- ja mainoshenkistä valokuvaa, mutta voi olla vaikeaa löytää suomalaisia opiskelijoita puhuttelevaa valokuvaa kuvatoimistojen tarjoamasta kuvavalikoimasta (Koi-vikko 2015, 153).

Kisosen (2011, 60) mainitsemat ongelmat koskevat kuvatoimistojen kuvitusvalokuvaa, erityisesti royalty-free -valokuvien kuukausipaketteja. Royalty free -kuvapakettien sisältämä kuvatarjonta on lisäksi kuvatoimiston etukäteen rajaama, mikä nostaa esiin vastuukysymyksen kuvatoimistoista mediasisällön tuottajana. Journalistista valokuvaa löytyy edelleenkin editorial-luokituksen valokuvista. Näitä ovat esimerkiksi uutiskuvat, historialliset kuvat sekä taidekuvat. Journalistisia valokuvia käytetään lukion A1-englannin oppimateriaalissa suhteellisen paljon. Käsikirjoitus sisältää usein dokumentaarisia artikkeleita, jolloin myös tekstiin liitettävän valokuvan on perusteltua olla dokumentaarinen. Vaikka nämä valokuvat ovatkin kustannuksiltaan royalty free -pakettien kuvia huomattavasti kalliimpia, voi kuva olla ratkaiseva tekijä opetuksellisen sisällön oivaltamisessa ja sillä tavalla hintansa arvoinen.

2 Visuaalinen pikaviestintä

Digitaalinen valokuvaus on mahdollistanut kuvien napsimisen ilman rajoituksia. Valokuvan kehittämisestä ei synny lisäkustannuksia, mikä madaltaa kuvaamiskynnystä. (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 26; Villi 2010, 54.) Ihmiset tuottavat itse valokuvaa ja videokuvaa, editoivat kuvamateriaalia ja jakavat sitä ystävilleen. Kuvasta on tullut itseilmaisun väline, joka rakentaa ja työstää käyttäjiensä identiteettiä (Seppänen 2005, 23). Visuaalisessa kuvatulvassa kuvat ovat jossain määrin menettäneet suhteensa todellisuuteen. Monesti on tärkeämpää, miltä jokin näyttää, kuin mitä se merkitsee (Hietala 1993, 26).

Viestinnän visuaalisuus on noussut uudenlaiseen rooliin. Suhde kuvaan on osittain muuttunut, kun kuvasta on tullut kommunikoinnin väline. Visuaalinen lukutaito on noussut tekstilukutaidon rinnalle. (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 13; Villi 2010, 55.) Visuaalinen lukutaito on lähtökohtaisesti kulttuurinen käsite, sillä nykyisen kuvallisen viestinnän ymmärtäminen vaatii ymmärrystä kulttuurimme visuaalisiin järjestyksiin liittyvistä voimista, rakenteista ja valtasuhteista (Seppänen 2001, 192–193).

Yksi digitaalisen valokuvauksen eroista filmikameraan verrattuna on, että valokuva ei enää toista kohdettaan samalla varmuudella kuin ennen. Digitaalinen valokuvaus on luonut uudenlaisen koostavan kuvaustavan koulukunnan, jolloin valokuvia muokataan ja yhdistellään jälkikäteen kuvankäsittelyohjelmia käyttäen. Kaupalliset sovellusalueet, kuten kuvapankit, tarjoavat runsaasti kuvamateriaalia tätä tarkoitusta varten. Digitaalinen tiedonsiirto kuvaliikenteessä onkin vaikuttanut kaupallisen valokuvauksen nopeaan kehittymiseen (Makkonen 2010, 9, 11, 215–219). Tällöin luodaan mediasisältöjä, joiden pääasiallinen vaikutin on viihteellinen. Viihteellinen mediatuotanto saattaa ajan mittaan yksipuolistaa kulttuuriimme vaikuttavia visuaalisia järjestyksiä (Seppänen 2005, 222).

Kuluttajien ja ammattilaisten tottumukset eroavat sekä laitteiston, oheisteknologian että käyttötottumusten osalta (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 14). Ammattikuvaajilla valokuvan manipulointiin liittyy ammattieettisiä sääntöjä. Digitaalinen kuvankäsittely on mainoskuvissa sallittua, mutta etiikan vastaista mm. uutiskuvissa joiden totuusarvo koetaan suuremmaksi (Makkonen 2010, 47, 90). Valokuvan totuudellisuus on kuitenkin ollut puheenaiheena jo perinteisen valokuvauksen aikana (Seppänen 2001, 155–156; Seppänen 2005, 130–131). Villin (2010, 59) mukaan digitaalisuus ei ole vähentänyt valokuvan totuusarvoa, mikä voi ilmetä siinä, että myös oppimateriaalin kuvaviestinnässä valokuvaa arvotetaan sen mukaan vaikuttaako kuva uskottavalta.

2.1 Mobiili kuva ja sen vuorovaikutteisuus

Tilastokeskus teki vuonna 2014 tutkimuksen väestön tieto- ja viestintätekniikan käytöstä. Tutkimusta edeltäneen kolmen kuukauden aikana 52% 16–24-vuotiaista suomalaisista oli jakanut teksti-, kuva-, musiikki- tai muita tiedostoja kotisivun tai yhteisöpalvelun kautta (Suomen virallinen tilasto 2014a). Pikaviestipalvelua oli samassa ikäryhmässä käyttänyt 88% ja päivittäin pikaviestipalveluja käytti 77% (Suomen virallinen tilasto 2014b).

Tekninen kehitys on mahdollistanut kuvan lähettämisen suoraan puhelimesta, mikä on synnyttänyt erilaisia ei-kaupallisia kuvapalveluita. Digitaalinen kuva on helppo jakaa toisille, mikä laskee kuvaamisen kynnystä ja tekee pienistä arkisista hetkistä kuvaamisen arvoisia. Toisaalta kuvaamisen helppous arkipäiväistä kuvaa, jolloin yksittäisellä kuvalla ei enää ole samanlaista arvoa mitä ennen (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 42, 46).

Kuvien aihepiiri on muuttunut ja valokuvista on tullut väliaikaisia otoksia perinteisten muotokuvien sijaan (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 23). Osuva esimerkki valokuvan hetkellisyydestä on kuva- ja videoviestisovellus Snapchat, jossa jaettu sisältö on nähtävillä vain 24 tunnin ajan (Vaarala 2015). Kuvia ei oteta enää niinkään muistoksi, vaan kommunikoinnin välineeksi (Villi 2010, 55). Digitaalisen kuvaviestinnän keskeinen piirre on vuorovaikutteisuus. Valokuvaa on luontevaa myös kommentoida kuvallisesti (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 33).

2.2 Valokuva sosiaalisessa mediassa

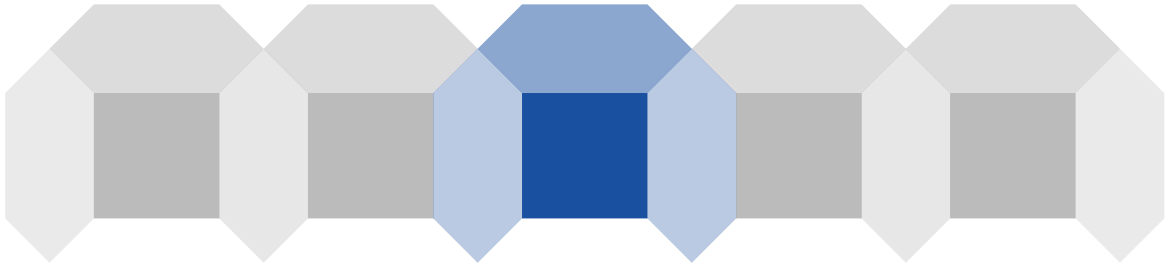
Sosiaalisen median kuvavirralla on oma roolinsa visuaalisen ympäristön luoja. Vaikka yksittäinen kuva ei nousisikaan kuvavirrasta esille, se on kuitenkin omalta osaltaan rakentamassa kuvien luomaa visuaalista järjestystä. Jatkuva kuvavirta muokkaa sekä tapaamme katsoa kuvaa että tapaa tuottaa kuvamateriaalia itse. Ei-kaupallisilla Flickr- ja Instagram-palveluilla on tässä roolissa yhteisiä piirteitä kaupallisten kuvatoimistojen kanssa (Kisonen 2011, 27).

Nykyhetken lukioikäiset suosivat internetpohjaisia yhteisö- ja pikaviestipalveluita. Kuvien ja videoiden tuottaminen on osa nykyistä nuorisokulttuuria (Roivainen 2015). Käytetyimpiä ovat tällä hetkellä WhatsApp ja Snapchat. Eri käyttötarkoituksiin on omat palvelunsa, mutta kaikkien viestintä on suurelta osin kuvapohjaista (Vaarala 2015). WhatsApp on hyvä esimerkki uusien some-palveluiden räjähdysmäisestä leviämisestä. WhatsAppia ei edes huomioitu some-palvelujen käyttäjämääriä mittavissa kyselyissä vuonna 2013. Kaksi vuotta myöhemmin palvelun suoma-

laisia käyttäjiä arvioitiin kuitenkin olevan jo kaksi miljoonaa. (Hämäläinen, Partanen, Tebest & Pietarinen 2015.)

Yksi osa-alue digitaalista kuvavirtaa ovat sosiaalisessa mediassa jaettavat omakuvat, selfiet. Kuvan ottaja haluaa esitellä itsestään jonkin puolen sekä itselleen että muille. Selfie muokkaa minäkuvaa ja vahvistaa identiteettiä. Itse otetussa valokuvassa voi vaalia tietynlaista kuvaa itsestään, jolloin kuvaan heijastuu oman itsen ihannekuva. Selfie ei useinkaan ole ”kuva minusta” vaan ”kuva minusta ottamassa kuvaa minusta”. (Kasurinen 2015.) Selfiekuville on ominaista itsensä esittäminen kuten haluaa itsensä nähdä ja näyttää. Esimerkiksi ryhmän sisällä jaetut selfie-kuvat eivät luu uutta sisältöä, vaan ne vahvistavat lähettäjän persoonaa ja muiden mielikuvia hänestä (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 77). Valokuvat vahvistavat tällöin ryhmän sisällä vallitsevaa visuaalista järjestystä.

Visuaalisten merkitysten tulkinnassa ei ole olemassa oikeaa ja väärää, vaan juuri kuvien erilaiset tulkintatavat synnyttävät katsojien välisen dialogin (Seppänen 2001, 198). Sosiaalisen median kuvaviestintä perustuu monelta osin juuri katsojien erilaisiin tapoihin reagoida ja kommentoida kuvaa. Kuvan humoristinen käyttötapa liittyy ryhmän sisäiseen vuorovaikutukseen ja visuaalinen leikittely onkin olennainen osa sosiaalisen median kuvallista viestintää (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 39, 73; Rantavuo 2008, 57, 63). Kuvallista leikittelyä voisikin tulevaisuudessa tuoda osaksi oppimateriaalien kuvallista viestintää, silloin kun kuvankäytöllä on vuorovaikutteisuuden liittyviä tavoitteita.

3 Oppimateriaali ajassa mukana

Oppimateriaaleissa on koettu lyhyessä ajassa nopea mullistus. Sähköiset opetusmateriaalit ovat kehittyneet nopeasti. Tuotesarjaan sisältyvät oppilaan verkkotehtävät ovat 2000-luvulla tulleet osaksi kielten opiskelua (Vuorinen 2015, 122). Uudet mediat vaativat uudenlaisia ammattikuntia tuottamaan digitaalisia oppimisympäristöjä ja uudenlaista osaamista myös oppimateriaalin tekijäryhmältä sekä kustannustoimittajilta (Vuorinen 2015, 124). Oppikirjan hinnasta painokulujen osuus on alle 15 %. Sähköiset oppimisolustat ovat toistaiseksi kirjaa kalliimpia tuottaa. (Tossavainen 2014.) Suurin osa oppimateriaalin tuotekehityksestä tehdään jakelukanavasta erillään. Vasta pitkäjänteisen moniammatillisen yhteistyön tuloksena tuote saa visuaalisen muodon painotuotteena tai verkkomateriaalina. Laatutason säilyttäminen ja tarkoitustenmukaisten sisältöjen tuottaminen on haaste myös tulevaisuuden kirjoissa ja teksteissä, jotta jakelukanavilla ei ole vaikutusta sisällölliseen laatuun (Inkinen & Löytönen 2014, 16).

Nykynuoria pidetään monesti diginatiivina sukupolvena, mutta yksilölliset erot ovat nuorillakin suuria. Huomattavalla osalla nuorisoa on vaikeuksia tiedonhaun ja atk-taitojen kanssa, vaikka pikaviestipalvelut olisivatkin heille tuttuja (Nevalainen 2014). Tutkimuksissa on myös havaittu,

että vaikka uusi teknologia tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia opetuskäyttöön, nuoret eivät toistaiseksi näe yhteisöpalveluita oppimisen välineenä. Tieto- ja viestintäteknologialla on heille ensisijaisesti viihteellinen ja sosiaalinen merkitys. (Valtonen 2011, 44.) Kielen suullisen viestinnän opiskeluun vuorovaikutteinen oppimateriaali antaa kuitenkin uudenlaisia mahdollisuuksia, joita painetulla oppikirjalla ei ole (Tossavainen 2014). Keskeinen etu sähköisessä materiaalissa on mahdollisuus integroida lisäinformaatiota – esimerkiksi kuvaa, videota tai ääntä – teoksen osaksi (Inkinen & Löytönen 2014, 11).

Uudessa lukion opetussuunnitelmassa monilukutaitoa korostetaan ja oppilasta kannustetaan verkostoitumaan esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen (taulukko 1).

Taulukko 1. ENA1 ja ENA2 -kurssien tavoitteet, LOPS 2015.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (ENA2)

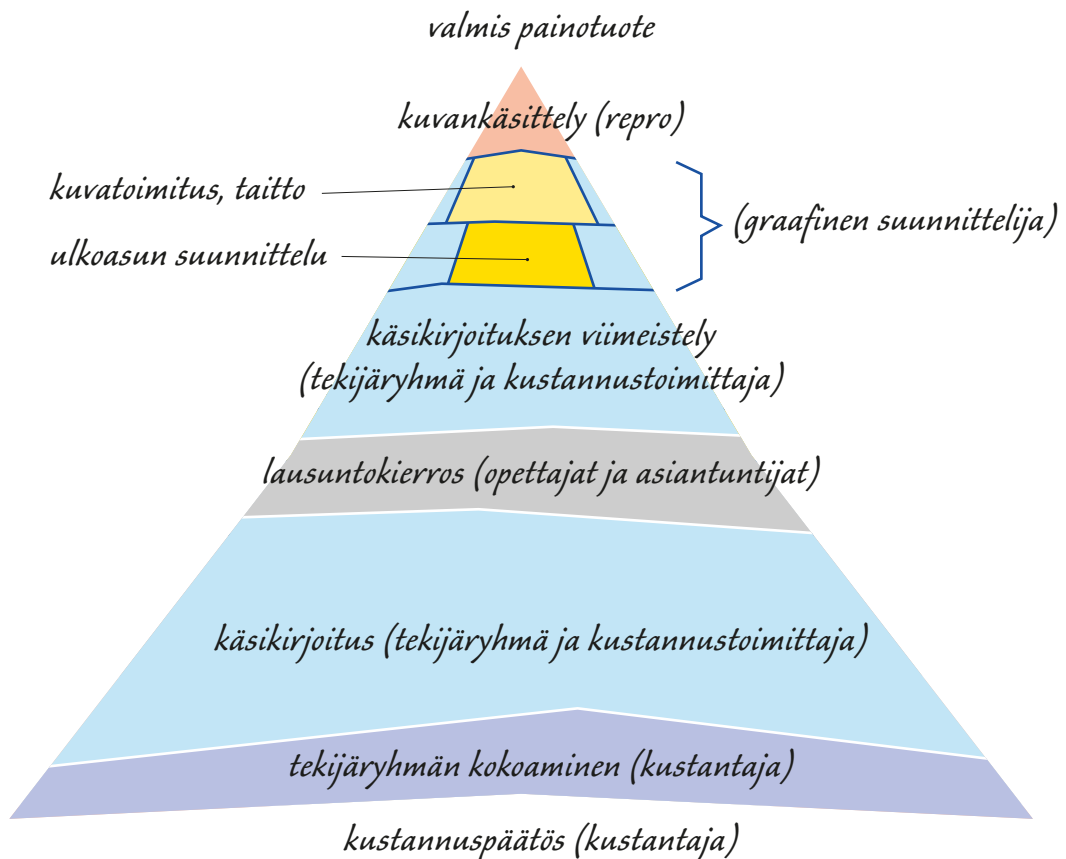
Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaatavuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

http://www.oph.fi/download/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf

3.1 Oppimateriaalisarjan rakentaminen

Oppimateriaalisarjan rakentaminen alkaa tekijäryhmän kokoamisesta. Oppimateriaalin tekijäryhmässä on kieltenopettajia sekä yksi tai useampi kieltä äidinkielenään puhuva natiivijäsen. Kustantamon puolelta työryhmää ohjaa ja avustaa kustannustoimittaja. Vasta myöhemmin joukkoon liittyy kuvittaja, kuvatoimittaja, graafinen suunnittelija ja taittaja. (Vuorinen 2015, 117–118.) Yhä useammin kirjan ulkoasun luo kustantamon ulkopuolinen ammattilainen. Nykyään työnkulussa on mukana myös uusia ammattiryhmiä: verkkosuunnittelijoita sekä koodaajia. (Koivikko 2015, 158, 160.) Oma toimenkuvani graafisena suunnittelijana kattaa vain pienen osa-alueen oppikirjan rakentumisessa (kuvio 2), vaikkakin juuri visuaalinen ulkomuoto ilmenee usein käyttäjälle selvimmin.

Kuvio 2. Painetun oppimateriaalin visuaalisen muodon rakentuminen.

3.2 Valokuva oppimateriaalissa

Digitaaliset kuva-arkistot ovat mahdollistaneet sen, että myös kuvatoimitus ulkoistetaan kustantamon ulkopuoliselle ammattilaiselle. Kuvatoimittajana saattaa toimia esimerkiksi oppimateriaalin graafinen suunnittelija, taittaja tai kustannustoimittaja. Taittajalle ja graafiselle suunnittelijalle on etua siitä, että hän voi valita taittoon sopivat valokuvat. Näin oppimateriaalista saadaan luotua ehyt kokonaisuus, jossa teksti ja kuva tukevat toisiaan kiinnostavalla tavalla. Taitto ja kuvatoimitus kulkevat usein myös työnkulussa rinnakkain (kuvio 2).

Villi (2010, 34) viittaa Kindbergin tutkimukseen, jossa kännykkäkuvan ottamiselle tuli esiin kaksi motiivia: *affective* ja *functional*. Samaa kuvajakoa on nähtävissä myös oppimateriaalien kuvissa. Osa valokuvista lähentelee journalistista kuvakieltä, kun taas osa on valittu kirjaan yksinomaan kuvan välittämän tunnelman takia. Kuvalla on oppikirjassa myös kasvatuksellinen rooli. Kuvien avulla voidaan tukea nuoren arvomaailman rakentumista. Tavoitteena on rakentaa oppikirjan kuvamaailma monimuotoisuutta, ymmärrystä ja yksilön myönteistä kehitystä tukevaksi. Nuorten oppikirjaan ei valita valokuvia, joissa näkyy alkoholin käyttöä, tupakointia, päihteitä tai alastomuutta.

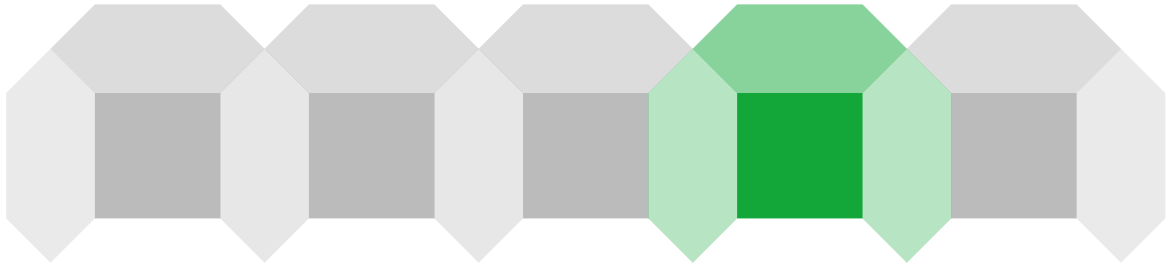
Oppikirjassa käsitellään joskus aiheita, joista ei ole hyvälaatuista valokuvaa olemassa. Kuvan aihe arvotetaan tällöin tärkeämmäksi kuin kuvan tekninen laatu. (Koivikko 2015, 152.) Kuvan laatua voidaan kompensoida selittävällä tekstillä (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 96). Oppikirjassa valokuva valitaan sisältönsä lisäksi myös raaka-aineeksi taittajalle. Kuvia rajataan ja käsitellään taitossa siten, että valmis painotuote välittää halutun viestin. Alkuperäisen valokuvan ei siksi tarvitse olla valokuvana täydellinen.

Kuvien valintaa ohjaa myös kuville kustantamossa määritelty budjetti. Kuvituksellisina kuvina käytetään mahdollisimman usein edullisia kuvapakettikuvia, jotta varsinaisille dokumentaarisille kuville jäisi enemmän määrärahaa. Asiasisällön kannalta olennaista kuvamateriaalia ei silloin tarvitse ainakaan kuvabudjetin ylittymisen takia jättää pois. Kielten

tekstikirja ei tarjoa ainoastaan opiskeltavaa tekstiä, vaan oppimateriaalin tehtävänä on antaa oppilaalle myös visuaalisia kokemuksia opiskeltavan kielen kulttuurista (Vuorinen 2015, 118).

Royalty free -paketteina myytävän kuvamateriaalin liiallinen käyttäminen saattaa tuottaa oppimateriaalin, jossa ei ole opiskelijalle kosketuspintaa. Kuvallistumisessa piilee vaaransa, jos materiaali ei haasta opiskelijaa omaehtoiseen ajatteluun (Tossavainen 2014). Epäonnistunut kuvavalinta voi pahimmillaan vähentää oppimateriaalin kykyä toimia perimmäisessä tarkoituksessaan oppimiseen kannustavana mediana. Onnistuessaan kuvatoimitus voi sen sijaan herättää opiskelijoissa kiinnostusta perehtyä aiheeseen tarkemmin. Provosoiva kuva voi herättää kiinnostuksen myös niissä opiskelijoissa, joita opiskeltava teksti ei itsessään kiinnosta. Kuvalla on siis monenlaisia käyttötarkoituksia, eikä tavoitteena voi jatkossakaan olla jokaista käyttäjää miellyttävän tuotteen tekeminen.

Nykyisessä mediakentässä on vaarana tietynlainen ”kuplassa elämisen” mahdollisuus. Nuoret suosivat nykyään paljon yksityis- ja pienryhmä-chattejä. Kuplautuminen vahvistuu, jos uusia kavereita ja ryhmiä ei aktiivisesti etsitä. (Hämäläinen, Partanen, Tebest & Pietarinen 2015.) Kuvatoimitus vaikuttaa siihen, missä määrin oppikirja ylläpitää tai haastaa vallitsevaa visuaalista järjestystä. Median muuttuminen viihteellisemmäksi saattaa totuttaa kuluttajat helposti pureskeltavaan kuvastoon (Koivikko 2015, 154). Oppimateriaali voi purkaa totuttuja ajatusmalleja myös visuaalisen viestinnän kautta.

4 Case: On Track

4.1 Lukion A1-englanti

On Track on Sanoma Pro Oy:n uusi oppimateriaalisarja lukion A1-englantiin (kuva 1). Työni sarjan parissa alkoi maaliskuussa 2014. Jokainen kurssi muodostaa oman kirjansa, joten kirjojen aihepiirit vaihtelevat kurssisisällöstä riippuen.

UUSI LUKION A1-ENGLANNIN SARJA

On Track

On Track on uusi lukion A1-englannin sarja, joka vastaa nykyajan kielten opetuksen tarpeisiin.

On Track tarjoaa opiskelijoille ja opettajille ajantasaisia esimerkkejä englannin kielen käytöstä arkisissa tilanteissa, mukaanlukien virtuaalimaailman eri ympäristöt. Opiskelija saa myös laajasti näkökulmia eri kulttuureihin, joissa puhutaan englantia. Opiskelijan luovuutta tuetaan lukuisilla projekti-ideoilla, joissa harjoitellaan erilaisia kommunikaatiotaitoja tulevaisuutta ja työelämää varten.

Eriytämismahdollisuuksia löytyy niin tehtävissä kuin teksteissä ja mukana on yhteistoiminnalliseen oppimiseen sopivia tekstejä. Suullistavia harjoituksia on paljon ja erityyppisiin tilanteisiin tarjotaan selkeät mallit.

Perinteisten keinojen lisäksi On Track hyödyntää uusinta teknologiaa oppimisen apuvälineenä ja sarja tarjoaa mm. uusia tapoja oppia ja laajentaa sanavarastoa.

Uudet sähköiset ylioppilaskokeet on myös otettu huomioon tehtävityypeissä ja koemateriaalissa.

[Tutustu >](#)

<https://sanomapro.fi/opetus-ja-opiskelu/lukio/englanti>

Kuva 1. On Track -sarjan esittely Sanoma Pro Oy:n verkkosivuilla.

4.2 Käyttäjätutkimus työpajatoimintana

Järjestin käyttäjätutkimuksen sekä saadakseni työkaluja laajentuneeseen toimenkuvaani kuvatoimittajana että Sanoma Pro Oy:n hyödynnettäväksi, jotta oppikirja ja sen käyttäjä voisivat kohdata toisensa entistäkin paremmin. Käyttäjätutkimus tehtiin työpajatoimintana. Työpajan toteutusvaiheessa oli julkaistu sarjan kaksi ensimmäistä kurssikirjaa. Työpajatoiminnan avulla kerättiin kuvatulkinnoja tuotteen todelliselta kohderyhmältä, On Track -sarjan tapauksessa lukioikäisiltä opiskelijoilta. Työpajojen tuotoksista olen analysoinut, millaisia visuaalisia järjestyksiä lukioikäisillä opiskelijoilla nykypäivänä on ja millaiset valokuvat herättävät käyttäjissä eniten tunteita ja reaktioita.

Työpajoissa käytettiin On Track -sarjan kurssikirjojen valokuvia, tekstiyhteydestään irrotettuina. Eri kurssisisällöistä johtuen kahden kirjan valokuvat muodostavat varsin kattavan otoksen erilaisia kuvia elämän eri alueilta. Tutkimuksen aineistona oli yhteensä 244 kuvaa. Tutkimuksessa ei etukäteen ryhmitelty kuvia millään tavalla. Lähtökohtaisesti pyrittiin siihen, että tutkimusryhmät saavat vapaasti muodostaa omat luokittelutapansa, jotta saadaan selville myös kuvavalintojen perusteena olevia visuaalisia järjestyksiä.

Kevään 2015 aikana järjestettiin kaikkiaan neljä työpajaa. Näistä kolme toteutettiin Lahdessa Tiirismaan lukiossa. Yksi työpaja järjestettiin kouluympäristön ulkopuolella Säskylässä. Tiirismaan lukiossa työpajaryhmät valikoituivat opettajien aktiivisuuden perusteella. Kolme opettajaa ilmoitti halukkuutensa osallistua opetusryhmänsä kanssa tähän tutkimukseen. Yksi työpajoista järjestettiin englannin oppitunnilla ja kaksi työpajaa suomen kielen oppitunneilla. Tästä johtuen osa vastauksista on englannin kielellä ja osa suomeksi. Kouluympäristössä työpajat toteutettiin kaksoistunnin aikana (75 min.).

Työpajoihin osallistui kaikkiaan 60 nuorta. Heistä poikia oli 24 ja tyttöjä oli 36. Työpajan tehtävät tehtiin ryhmätöinä, jolloin kussakin tutkimusryhmässä oli 2–5 opiskelijaa. Osallistujista muodostui kaikkiaan 20 tutkimusryhmää.

4.3 Työpajatehtävä 1: Litter box

Ensimmäinen työpajatehtävä oli tunnepohjainen karsinta (kuva 2). Tutkimusryhmien tehtävänä oli karsia kuvajoukosta pois kuvat, jotka aiheuttivat negatiivisen reaktion. Kuva sai olla ärsyttävä, häiritsevä, siinä saattoi olla jokin häiritsevä asia, tms. Syy piti myös osata lyhyesti perustella kuvan taakse tai merkitä kuvaan piirtämällä. Kenties sosiaalisen median käyttökokemuksen takia tutkimusryhmissä korostui kuvan arvottaminen todenmukaisuuden perusteella. Oli hyvin yleistä arvioida kuva esimerkiksi perusteluilla ”ei uskottava tilanne”, ”kukaan ei kuuntele musiikkia noin” tai ”ärsyttävä poseeraus”. Nuoret samastuivat vahvasti joko valokuvan esittämään henkilöön tai valokuvan kuvaajaan.

Kuva 2. Kuvan yhteyteen kirjoitettiin lyhyt perustelu kuvan valitsemiselle.

Oppikirjoissa käytetään usein irtonaisia täytekuvia elävöittämään taittoa. Esimerkiksi tyhjän paperiarkin kuvaa (14 valintaa) käytetään On Track -kirjoissa kirjeiden taustakuvana. Opiskelijoilla oli hyvin harjaantunut silmä näiden kuvien erottamisessa, mutta tutkimusryhmissä ei ymmärrettävästi ollut kykyä nähdä tällaisen valokuvan tarjoamia käyttömahdollisuuksia kirjataitossa (kuva 3).

Rajasin analyysin ulkopuolelle ne kuvat, joita valittiin 1–4 kertaa. Näissä valinta voidaan nähdä henkilökohtaisena mielipiteenä, jota ei satunnaisuuden takia voi yleistää koskemaan koko tutkimusryhmän näkemyksiä. Omaksi ryhmäkseen nousivat myös ne 34 kuvaa, joita mikään tutkimusryhmä ei kokenut häiritseväksi ja karsinut pois. Nämä kuvat olivat jokaisen ryhmän käytössä myös työpajan myöhempien tehtävien aikana, mikä saattoi ohjata kuvavalintoja myöhemmissä työpajatehtävissä.

Kuva 3. Risuja esittävän valokuvan käyttötapa On Track 2 -kirjassa, rinnalla työpajatehtävä 1:n karsintaperusteluja (10 valintaa).

Topic 3 Theme vocabulary

Topic 3
Free time activities and winter sports

3A Free time activities. Work with a partner. One of you fills in gaps 1–7 and the other 8–16. Use the vocabulary app if necessary. Then read your texts aloud to each other and fill in the rest of the gaps. Listen to the audio to check your answers.

U Taking a hike
Lauren and Roddy are in the mountains on their first hiking trip together. There is no mobile coverage in the area. They finally reach a small rest area where they get a faint signal. Lauren calls her mother.

Hi mum! We're fine, but really, this hiking trip is a nightmare. It's raining all the time. My whole body aches. Why? Well, because Roddy uses the smallest 1 _____ (reppu) in the universe, and I have to carry most of our stuff. He lost half the 2 _____ (teittakeipit) playing some stupid game, so we couldn't tie the ropes down properly. Of course the 3 _____ (telta) blew away as soon as a strong wind came along. We chased after it, but I dropped the 4 _____ (taskulamppu) in the process and now we don't have any light at all. No mum, we didn't bring the 5 _____ (lyhty)! Are we eating enough? Well, no. We have to eat all our camping food either dry or raw, since I forgot the spare 6 _____ (kaasupullo) at home. At first we used the 7 _____ (tranga, keitin), but after a couple of days we had used up all the gas, so it's pretty useless now. And we can't make a fire because everything is wet. I just hate this. I want to come home. Can't you come and pick me up? Mum? Mum!

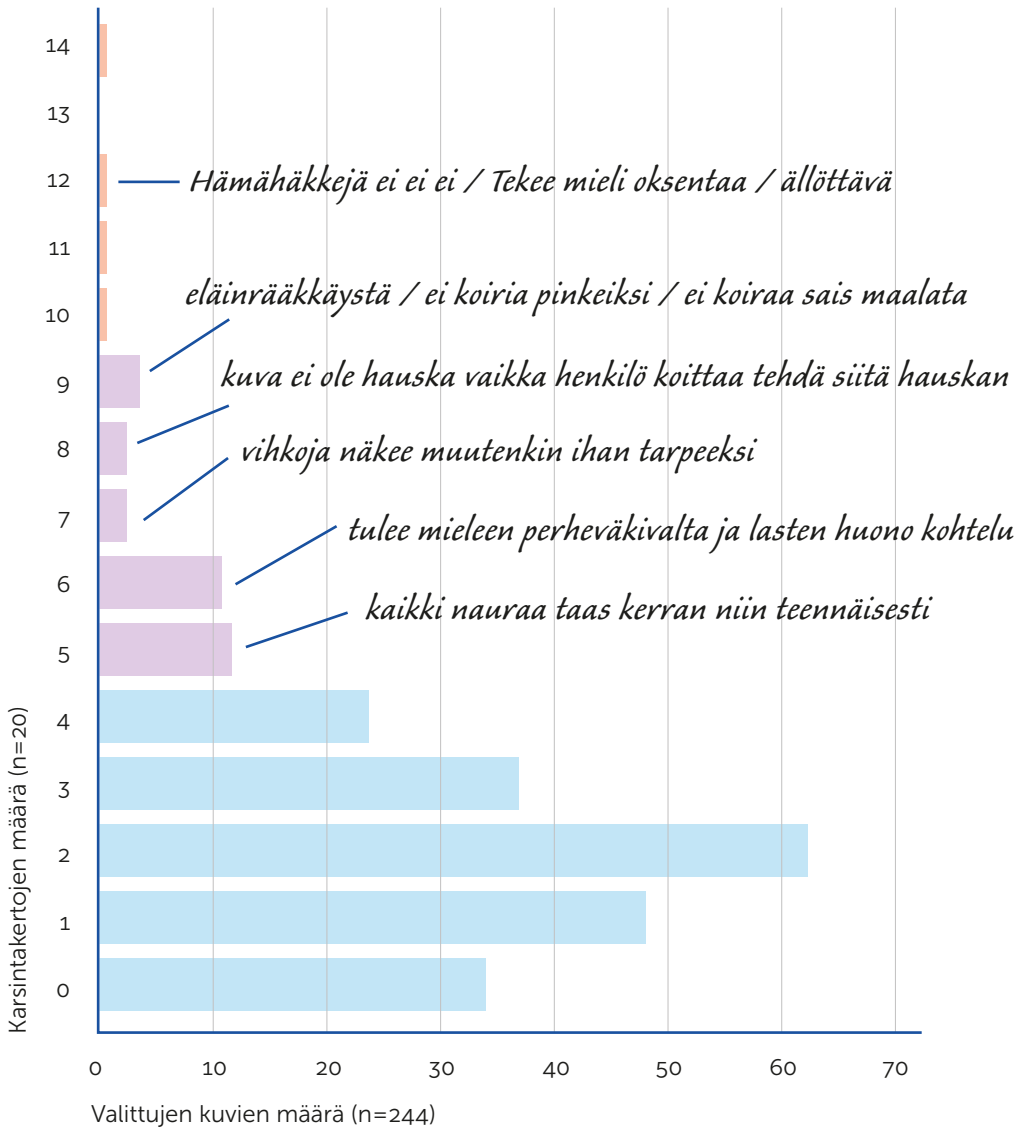

33

*epämääräinen
tylsä / turha / dull
mitäänsanomaton
ei sovi oppikirjaan
Ne on vain tikkuja
kuva on liian yksinkertainen
eikä kerro mitään
Näyttävät irrallisilta yksi-
nään ja mielestäni ehkä
aiheeseen liittymättömältä
Kaikessa kokonaisuudessaan
kuvassa esiintyy Suomi, pelot-
tavan realistinen risukasa.*

Tutkimuksen kannalta kiinnostavimpia olivat ne kuvat, joita valittiin 5–9 kertaa (taulukko 2). Näiden kuvien perusteluissa oli nähtävissä säännönmukaista yhteneväisyyttä. Opiskelijoiden kirjoittamissa perusteluissa korostui valokuvien kyky tuoda esiin tunteenomaisia reaktioita: ”Herättää sisimmässäni vihaa. Ehkä henkilökohtaista”.

Taulukko 2. Karsintakerrat kuvamäärän mukaan työpajatehtävässä 1, rinnalla tyypillisiä perustelutapoja kuvavalinnalle.

4.4 Työpajatehtävä 2: Otsikoiden liittäminen kuviin

Työpajan toisessa tehtävässä osallistujat yhdistivät On Track -kirjojen kappaleotsikoita (liite 1) niihin kuviin, jotka heillä karsinnan jälkeen oli käytettävissään. Valintoja ei tarvinnut perustella sanallisesti, sillä tarkoitus oli tuottaa kuvaryhmiä tunnepohjaisesti (kuva 4). Työpaja tuotti mielenkiintoisia kuvaryhmiä, joiden perusteella voi päätellä, millaisia visuaalisia järjestyksiä nuorilla on esimerkiksi onnellisuudesta tai perheestä.

Kuva 4. Kuvallisen viestin rakentamista otsikkotekstin alle.

Kuva vaatii usein tekstin, jotta kuvan välittämää viestiä on mahdollista tarkentaa (Koskinen, Kurvinen & Lehtonen 2001, 124). Tekstiyhteydestään irrotetun kuvan tulkinnanvaraisuus tuli työpajatehtävässä esiin esimerkiksi otsikossa *The Tube*. Osa ryhmistä yhdisti otsikkoon julkisen liikenteen ruuhkakuvia, kun taas osa yhdisti otsikkoon internet-aiheisia kuvia. Tällöin *tube*-sana liitettiin mitä ilmeisimmin Youtube-videopalveluun ja internetissä vallitseviin visuaalisiin järjestyksiin.

Eniten kuvia yhdistettiin 1-kurssin otsikkoon *What makes us happy?*. Otsikon kysyvä sanamuoto teki siitä aihepiiriltään laajan. Kuviksi valittiin muun muassa lemmikkikuvia, kuvia ystävyksistä, perheeseen liittyviä kuvia sekä harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyviä kuvia (kuva 5). Mukaan mahtui myös kuvia, joissa oli jokin humoristisia miellelyhtymiä herättävä asia.

Kuva 5. What makes us happy?

Toisena suosikkina olivat 2-kurssin matkailuaiheinen otsikko *Hungry traveller* sekä sille läheinen otsikko *Travel advice*. Näihin valittiin suurelta osin keskenään samoja kuvia, ja muutama tutkimusryhmä oli omatoimisesti yhdistänyt otsikot yhteiseksi kuvajoukoksi. Otsikko *Hungry traveller* nähtiin monitulkintaisena: ryhmästä riippuen otsikko oli yhdistetty joko ruokakuviin tai yleisiin matkailukuviin. Matkailukuvien yhteydessä sana *hungry* miellettiin eräänlaisena elämän ja kokemusten nälkänä.

4.5 Työpajatehtävä 3: Spontaanit kuvaryhmittelyt

Työpajan kolmannessa vaiheessa tutkimusryhmät olivat käyneet varsin kattavasti läpi annetun kuvamateriaalin. Tutkimusryhmät saivat tehtäväkseen muodostaa kuvista ryhmiä ja nimetä nämä kuvajoukot aihepiirin, tunnelman tai minkä tahansa muun kyseistä kuvajoukkoa yhdistävän teeman mukaan (kuva 6).

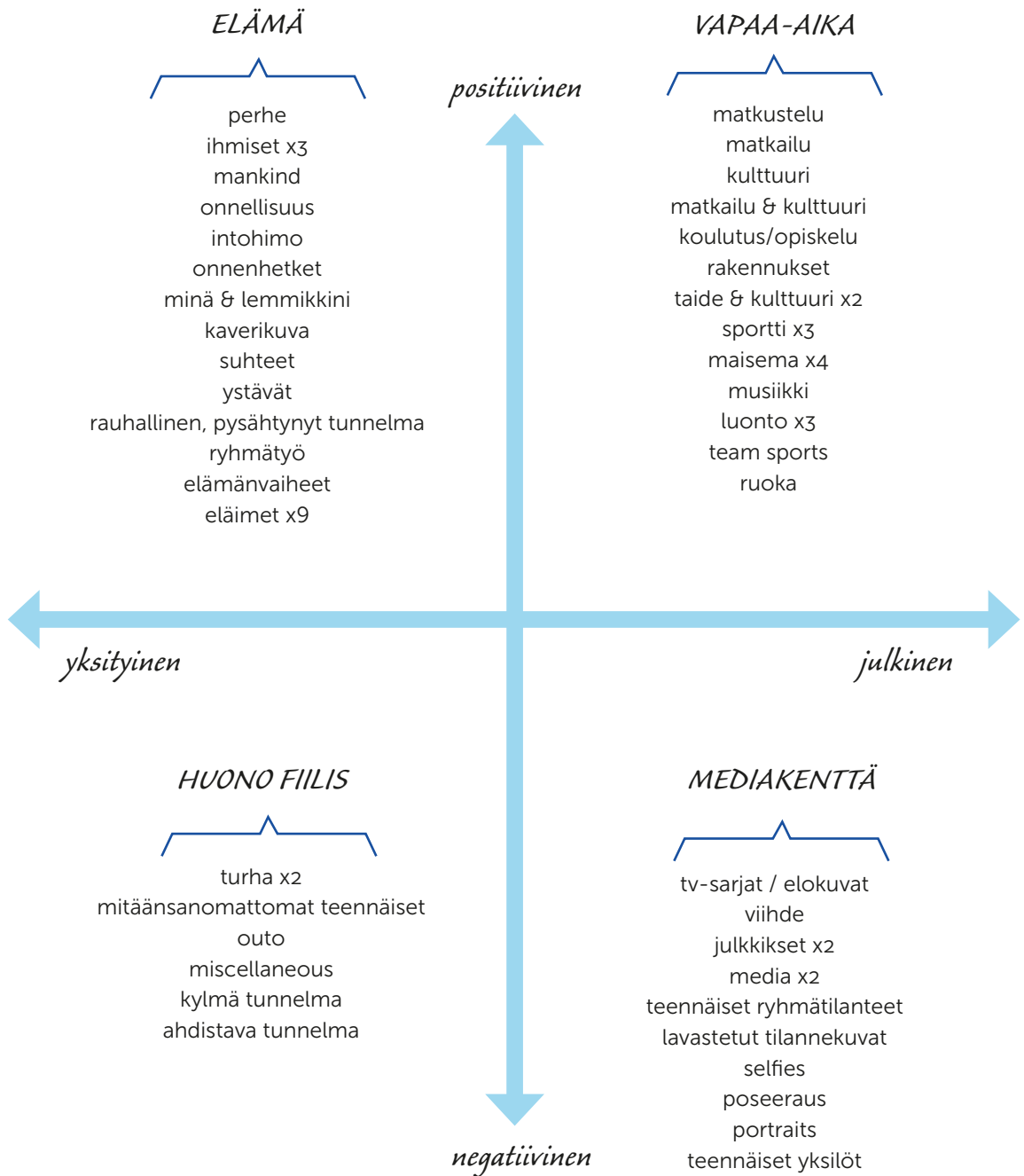

Kuva 6. Kuvien ryhmittelyä kuvajoukkoa yhdistävän teeman mukaan.

Kuvajoukkoja tuntui olevan tutkimuksen kannalta hallitsematon määrä. Kun kuvajoukot ryhmitteli uudestaan aihepiirinsä perusteella, pystyi näkemään neljä toistuvaa, isompaa kuvateemaa (kuvio 3). On otettava huomioon, että ensimmäisessä työpajatehtävässä oli jo karsittu pois osa negatiivisia tunteita herättävistä kuvista.

Huomionarvoista mielestäni on, että mikään tutkimusryhmä ei muodostanut kuvajoukkoa kuvissa esiintyvien ihmisten sukupuolen, ihonvärin tai rodullisen ominaisuuden perusteella. Tästä voi päätellä, että nämä seikat eivät nykynuorisolle enää ole ihmisiä erottelevia tekijöitä.

Kuvio 3. Tutkimusryhmien nimeämät kuvajoukot työpajatehtävässä 3.

4.6 Työpajatehtävä 4: Kansikuvan kuva-analyysi

On Track -sarjassa käytetään yhtä isokokoista valokuvaa etukannessa. Kansi pohjautuu muilta osin graafisiin elementteihin. Työpajatehtävässä kansikuvaa analysoitiin irrallisena valokuvana, jotta kannen muut elementit ja tekstit eivät ohjaisi kuvan valintaa tai kuvan tulkitsemista.

Kukin osallistuja suoritti kansikuvatehtävän itsenäisesti. Opiskelija valitsi analysoitavakseen vaihtoehtoisesti joko kirjassa On Track 1 tai kirjassa On Track 2 käytetyn valokuvan (kuva 7). Tehtävänä oli vastata kirjallisesti kysymyslomakkeen avoimiin kysymyksiin (liite 2) valitsemansa kuvan perusteella.

Kuva 7. On Track 1 ja On Track 2 -kirjojen etukannet.

Kansikuvatehtävän kysymyslomakkeen palautti 40 opiskelijaa. Valinnat menivät lähes tasan (21/19). Kuville oli yhteistä, että ne molemmat koettiin tunnelmaltaan ja henkilöltään miellyttäväksi. Tärkein valintaperuste oli kuvan luonnollisuus. Kumpaakaan kuvaa ei koettu teennäiseksi tai lavastetuksi, mikä vaikutti olevan nuorille tärkeää ensimmäisen työpajatehtävän vastausten perusteella.

Ajatus valokuvasta hetken tallentajana nousi korostetusti esiin kansianalyysin vastauksissa kysymyksen *Miksi ottaisın tämän kuvan?* -kohdalla (kuvio 4). Vastaukset poikkeavat kiinnostavalla tavalla Mikko Villin (2010, 55) tutkimuspäätelmistä, joissa valokuvalla ei nykypäivänä nähty enää muistoarvoa.

Kuvio 4. Miksi ottaisın tämän kuvan? What was the reason you took this picture?

Kuva vangitsee kivasti hetken.

Haluan ikuistaa kyseisen hetken.

Ottaisin kuvan, koska haluan ikuistaa kyseisen tilanteen.

I wanted to capture the moment.

Haluan tallentaa hetken, – –

Kuva kaappaa ainutlaatuisen tunnelman.

Onnistunut tilannekuva, kuva onnistuttu ottamaan juuri sopivalla hetkellä.

Ottaisin kuvan, koska se on hyvä tilannekuva – –

Kysymyslomakkeessa pyydettiin myös piirtämään tai kirjoittamaan kansikuvan henkilölle ajatus- tai puhekupla. Tehtävänanto toimi kuvatulkinnassa hyvin, koska nuoret luonnostaan samastuivat valokuvien henkilöihin (liite 3; liite 4). Vastausten perusteella On Track -sarjan kirjojen 1 ja 2 kansikuvien valinnassa oli onnistuttu hyvin, erityisesti henkilöiden persoonallisuuden ja kuvan välittämän tunnelman osalta.

4.4.1 Analyysin kohteena On Track 1 kansikuva

Kurssin 2 kansikuvan valitsi 21 opiskelijaa. Tytön kerrottiin olevan junassa matkalla jonnekin jännittävään paikkaan. Kuvaustilanteessa nähtiin yllätyksellisyyttä ja iloista tunnelmaa. Tyttö arvioitiin iältään keskimäärin 17-vuotiaaksi.

Joissakin vastauksissa koettiin häiritseväksi, että tyttö on peittänyt kasvonsa. Joillekin vastaajille käsien asettelu näyttäytyi poseerauksenomaisena eleenä, osalle taas asento oli tärkeä asia kuvan kiinnostavuuden kannalta. Suurin osa piti kuvaa luontevana tilannekuvana (kuvio 5).

Kuvio 5. Kansikuvaa kuvailevia sanoja valinnassa On Track 1.

excited
casual
happy
positiivinen
valoisa

hups!
jännittynyt
yllätys
eloisa
innostunut

ystävä
miellyttävä
innokas
distressed
hilpeä

Mitä lisäisit?

puolet naamasta?
taustaa?
kontekstia?

väriä?
aurinkoa?

4.4.2 Analyysin kohteena On Track 2 kansikuva

Kurssin 2 kansikuvan valitsi 19 opiskelijaa. Kuvan tulkinta oli hyvin yhteneväistä: jokaisessa vastauksessa pojan kerrottiin olevan auton kyydissä matkustajana: matkalla harrastukseensa skeittaamaan tai sieltä kotiin. Pojan iäksi arveltiin yleisimmin 16 vuotta.

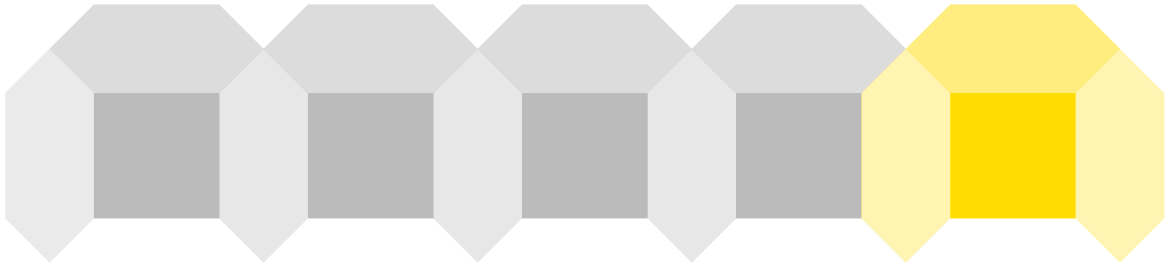
Joitakin vastaajia häiritsi kuvassa näkyvä heijastus, osasta taas se oli juuri kuvan tärkein juju. Poikakuva nähtiin erityisen luontevana ja luonnollisena kuvana. Neljä opiskelijaa kiinnitti huomiota siihen yksityiskohtaan, että pojalla on *longboard* eikä skeittilautaa (kuvio 6).

Kuvio 6. Kansikuvaa kuvailevia sanoja valinnassa On Track 2.

<i>rento</i>	<i>warm</i>	<i>salaperäinen</i>
<i>luonnollinen</i>	<i>onnellinen</i>	<i>rauhallinen</i>
<i>odottava</i>	<i>ystävällinen</i>	<i>toiveikas</i>
<i>huoleton</i>	<i>haikea</i>	<i>liikkuva</i>
<i>relaxed</i>	<i>mielenkiintoinen</i>	
<i>calm</i>	<i>mukava</i>	

Mitä lisäisit?

*skateboard instead of longboard?
kauempaa?
viikset!
heijastus pois?
laajempi rajaus?
väriä?
aurinkolasit?
toinen silmä ei näy?*

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimushankkeessani olen pohtinut, millä tavalla lukioikäiset opiskelijat näkevät englannin kielen On Track -oppimateriaalisarjaan valitsemani valokuvat. Käyttäjätutkimuksen avulla toivoin saavani kokemusta ja tietoperustaa kuvatoimitustyöni tueksi. Oli antoisa kokemus tavata tuotteiden todellista käyttäjäryhmää kasvokkain. Vaikka työpajoihin osallistuneet nuoret edustivat pientä osaa suomalaisesta nykynuorisosta, tuli jo tässä joukossa ilmi se, että ns. tyypillistä lukio-opiskelijaa ei ole olemassa. Jokainen opiskelija on yksilö, jolla on oma tapansa toimia ja opiskella. Eri-tyisesti vapaamuotoisen kansikuva-analyysin vastauksista tuli esiin, että jokainen tulkitsee kuvia omista lähtökohdistaan käsin. Käyttäjätutkimuksen työpajasta ei voi puhua osallistavana työpajana, sillä valokuvat oli jo valittu kirjoihin. Kuvat oli valittu kuvatoimittajan, tekijöiden sekä kustannustoimittajan mielipiteiden perusteella. Tässä tutkimushankkeessa halusin selvittää, missä määrin oma mielipiteeni valituista kuvista vastasi käyttäjäryhmän tapaa nähdä valokuvat.

Muotoilijan jalkautuminen käyttäjien pariin voi avata uusia ajatusmalleja, mikä mahdollistaa ammatillisen kehityksen. Olen oppinut kuvatoimittajaksi käytännön kautta, ja omien virheiden ja onnistumisten läpikäynti oli oivallinen oppitunti. En myöskään olisi saanut työpajatuotoksista yhtä

paljon irti, ellen olisi ollut työpajoissa läsnä. Työpajojen ilmapiiri ja ryhmien työskentelytapojen havainnointi auttoi ymmärtämään, millä tavalla ja perusteella kuvaryhmiä oli luotu. Osa nuorten kommenteista tuli suullisesti muun työskentelyn ohessa. Suunnittelijana tuotan oppimateriaalin irrallaan koulumaailmasta ja tuotteen käyttäjistä. Nuorten kohtaaminen auttoi ymmärtämään, että käyttäjäryhmään kuuluu monenlaisia yksilöllisiä ihmisiä. Minut yllätti se, että lukio-opiskelijat olivat varsin konservatiivisia kuvavalinnoissaan ja suhtautuivat opiskeluun kunnianhimoisesti.

Tutkimusryhmien vastauksissa nousi vahvasti esiin todenmukaisuus ja ajanmukaisuus, molemmat asioita jotka liittyvät vahvasti valokuvan rooliin totuudellisena mediana. Tätä näkökulmaa vasten voisi hyödyntää nuorten omaa osaamista erilaisten kuvapalveluiden käyttäjinä, ja sitä kautta osallistaa heidät tuottamaan osan sisällöstä itse. Varsinkin verkkomateriaaliin tämä toisi uusia ulottuvuuksia, ottaen huomioon että tulevaisuudessa tavoitteena on yksilöllisen oppimisympäristön luominen. Oppikirjan käsikirjoitukseen sidottu opetuksellinen kuva on kuitenkin syytä jättää kustantajalle myös jatkossa. Tällainen kuva on osa opetuksellista sisältöä. Onnistuneella kuvavalinnalla voidaan haastaa katsojaa, laajentaa näkökulmia ja nostaa oppilaan ajattelukykyä uusille tasoille.

5.1 Kuvatyoöpajan hyödyt

Valokuvien käyttäminen työpajan aineistona oli toimiva ratkaisu, sillä tutkimusryhmät työskentelivät kuvien parissa tehokkaasti. Kuvien arviointi sujui osallistujilta luontaisesti ja intuitiivisesti, ilman suuria ponnisteluja. Hankalaksi koettiin vain joidenkin kuvien tulkinnanvaraisuus. Ilman tekstiyhteyttä kuvien sisältö ei auennut, tai niiden esittämiä julkisuuden henkilöitä ei tunnistettu. Lukio-opiskelijoille oman mielipiteen perusteleva oli kirjallisestikin luontevaa ja suhteellisen helppoa. Vastausten sisältämästä huumorista voi päätellä, että omien mielipiteiden perusteleva oli heille myös mieluista. Tutkimusryhmien tuottamista materiaaleista sain monenlaista uutta näkökulmaa sekä graafisen suunnittelijan että kuvatoimittajan työhön.

Oletukseni oli, että pikaviestipalveluiden myötä valokuva on nuorten ikäryhmässä arkipäiväistynyt. Lukioikäiset opiskelijat ovatkin nykyisessä mediakentässä hyvin valveutuneita kuvan käyttäjiä ja visuaalisen ympäristön lukijoita. Nykymedian kuvavirta on tehnyt heistä tarkkasilmäisiä havainnoitsijoita, jotka osaavat nopeasti arvioida kuvamateriaalia. He osaavat nähdä kuvien merkityksiä ja ovat tietoisia niihin liittyvistä voimista, rakenteista ja valtasuhteista. Työpajaan osallistuneet nuoret vaativat valokuvalta paljon sekä teknisesti että kuva-aiheen perusteella. Valokuvalla on nuorille suuri merkitys arkipäivän ohimenevien hetkien talentajana.

Tutkimuksessa ei kysytty opiskelijoiden mielipidettä siihen, mikä merkitys oppimateriaalin valokuvalla on oppimiseen. Kuitenkin perusteluissa on mainittu mm. ”tylsä vihko, kuvan pitäisi innostaa opiskeluun”. Toisen ääripään mukaan valokuvat ovat oppikirjassa ”turhaa lisäkustannusta ja ylimääräinen lisä oppikirjan hinnassa”. Tällöin valokuva koetaan oppikirjan koristeluna, vaikka todellisuudessa oppimateriaalia muotoiltaessa harkitaan hyvin tarkkaan, miten suuri valokuvamäärä on tarkoituksenmukaista. Opiskelijat olivat hyvin kriittisiä kuvituksellisia kuvia kohtaan. Paperipohjat, syvätyt irtokuvat ja useimmat eläinkuvista koettiin turhiksi ja ärsyttäväksi. Oppimateriaalin taitossa on tapana käyttää irtonaisia royalty-free -kuvituskuvia, mutta tulevaisuuden oppimateriaaleissa näiden käyttöä voisi vähentää. Tämä osuus kuvituksesta voisi olla mahdollista korvata opiskelijoiden tuottamalla kuvasisällöllä. Opetuksessa saateetaan jo osallistaa oppilaita tuottamaan valokuvaa, esimerkiksi Lahdessa on kotitaloustunneilla hyödynnetty valokuvien jakamiseen kehitettyä Instagram-palvelua. Oppilaat ovat kuvanneet kotona tekemiään ruoka-annoksia ja julkaisseet valokuvat palvelussa (Pasanen, M. 2015). Tois-taiseksi oppilaat osallistava kuvatoimitus on enimmäkseen opettajien oman aktiivisuuden varassa.

5.2 Käyttäjätutkimuksen tulokset käyttöön

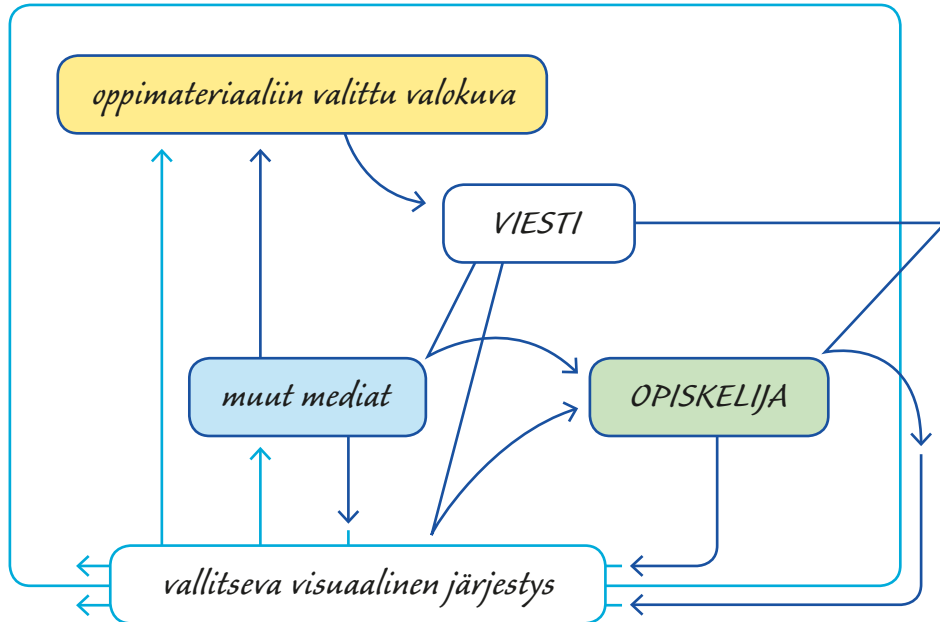
Työpajojen tuottamaa aineistoa pääsin tuoreeltaan hyödyntämään On Track 3 -kirjan kuvatoimittajana. Henkilökuvissa kiinnitin aiempaa enemmän huomiota kasvojen ilmeeseen ja irrallisten, taittoa elävöittävien pikkukuvien käyttö minimoitiin. Näihin asioihin nuoret kiinnittivät työpajatoiminnassa korostuneesti negatiivista huomiota. Kansikuvassa otettiin tietoinen riski. Kansikuvalla haluttiin sekä provosoida että hakea vapaampaa kuvakieltä sarjan tulevia jatko-osia ajatellen (kuva 8). Kaikkiaan lukion A1-englannissa on 8 kurssia.

Sarjan kolmannessa osassa käytettiin paljon editorial-kuvaa, mihin suurin syy oli se, että ENA3-kurssin aihepiiri on kulttuuri ja taide. Suurimpana haasteena ENA3-kurssin kuvatoimituksessa oli, että kurssin opetus-teksteissä käsiteltiin selfie-valokuvia. Käyttäjätutkimuksen työpajoissa selfiet olivat olleet yksi käyttäjäryhmää ärsyttäneistä kuvajoukoista. Tämä vaikutti selfie-aiheisiin opetussisältöihin siten, että kirjan taitossa painotettiin tekstiosuutta ja valokuvien osuutta vähennettiin. Työni oppimateriaalisarjan parissa jatkuu edelleen, On Track 4 ilmestyy keväällä 2016.

Kuva 8. On Track 3 -kirjan etukansi.

Kuvio 7. Oppimateriaalin kuvallisen viestin rakentuminen opiskelijalle.

Nykyinen visuaalisuuteen keskittyvä mediaympäristö asettaa haasteensa oppimateriaalille. Tutkimuksen yhteydessä ei kartoitettu, millä tavalla ja missä määrin opiskelijat käyttävät kuvaviestintää omassa arjessaan. Henkilökohtaisilla käyttötavoilla ei tässä yhteydessä ole olennaista merkitystä, koska tutkimuksen kohteena oli oppimateriaalissa vaikuttavien kuvallisten viestien kartoittaminen. Vallitseva visuaalinen järjestys ympäröi jokaista, riippumatta siitä onko itse kuvaviestinnän aktiivinen käyttäjä (kuvio 7).

Kuvien välittämä kulttuurinen asiasisältö oli tärkeää tutkimukseen osallistuneille nuorille. Kuvien kiinnostavuus syntyi usein tunnelmasta, jota valokuvalla pystyy ilmaisemaan sanallista selitystä paremmin. Oppikirjaan valitulta valokuvulta vaaditaan kuitenkin paljon, jotta kuva erottuu myönteisellä tavalla nyky maailman muusta kuvavirrasta. Toisaalta: kun muu kuvavirta yksipuolistuu, voi oppimateriaalin valtavirrasta poikkeava visuaalinen viesti nousta esiin uudella voimalla.

Lähteet

- Hietala, V. 1993. Kuvien todellisuus. Johdatusta kuvallisen kulttuurin ymmärtämiseen ja tulkintaan. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hämäläinen, V-P., Partanen, S., Tebest, T. & Pietarinen, E. 2015. Hei hei Facebook! Tällaisen sosiaalisen median nuoret saivat tilalle [viitattu 15.9.2015]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/hei_hei_facebook_tallaisen_sosiaalisen_median_nuoret_saivat_tilalle/8304451
- Inkinen, T. & Löytönen, M. 2014. Gutenbergista digiaikaan. Teoksessa Inkinen, T., Löytönen, M. & Rutanen, A. (toim.) Kirja muuttuvassa tietoympäristössä. Porvoo: Suomen tietokirjailijat ry, 7–17.
- Kasurinen, R. 2015. Töröhuulisen tytön selfiet eivät olekaan itserakkautta – vaan feminististä itsesuojelua [viitattu 5.11.2015]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/torohuulisen_tyton_selfiet_eivat_olekaan_itserakkautta_vaan_feministista_itsesuojelua/8419230
- Kisonen, L. 2011. Tavallisia kuvia. Tutkimus sukupuolesta ja kuvapankeista. The ordinary images. A study on Gender and Stock Photography. Helsinki: Aalto University School of Art and Design [viitattu 24.4.2015]. Master's Thesis. Saatavissa: <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/3627>
- Koivikko, K. 2015. Muistatko kuvan? – Kuvasta ja visuaalisuudesta oppimateriaalissa. Teoksessa Ruuska, H., Löytönen, M. & Rutanen, A. (toim.) LAATUA! Porvoo: Suomen tietokirjailijat ry, 149–160.
- Koskinen, I., Kurvinen, E. & Lehtonen T-K. 2001. Mobiili kuva. Helsinki: Edita Oyj.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015 [viitattu 22.11.2015]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf
- Makkonen, P. 2010. Camera Pixela. Ammattilaisten näkemyksiä valokuvauksen digitalisoitumisesta. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Nevalainen, T. 2014. Suomi putosi Euroopan huipulta. Etelä-Suomen Sanomat 27.10.2014.
- Pasanen, A. 2015. Ei niistä mihinkään ole. Etelä-Suomen Sanomat 4.1.2015.
- Pasanen, M. 2015. Kivimaan ruokablogi jatkoi Instaan. Etelä-Suomen Sanomat 16.10.2015.
- Rantavuo, H. 2008. Connecting Photos: A Qualitative Study Of Cameraphone Photo Use. Jyväskylä: Gummerus.

- Roivainen, M. 2015. Nuorten selfiet ovat osa heidän kulttuuriaan – ”Nuoret ovat ennakkoluulottomia ja rohkeita” [viitattu 5.11.2015]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/nuorten_selfiet_ovat_osa_heidan_kulttuuriaan__nuoret_ovat_ennakkoluulottomia_ja_rohkeita/8428868
- Sanoma Pro Oy 2015. Opetus ja opiskelu, lukio [viitattu 22.11.2015]. Saatavissa: <https://sanomapro.fi/opetus-ja-opiskelu/lukio/englanti>
- Seppänen, J. 2001. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja media-kuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. 2014a. Liitetaulukko 27. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 16.11.2015]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tau_o27_fi.html
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. 2014b. Liitetaulukko 14. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 16.11.2015]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_tau_o14_fi.html
- Tossavainen, T. 2014. Kohti tulevaisuuden oppimateriaaleja, millaisia niiden pitäisi olla? [viitattu 25.9.2014]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/timo_tossavainen_kohti_tulevaisuuden_oppimateriaaleja_millaisia_niiden_pitaisi_olla/7486582
- Vaarala, N. 2015. Snäppi on aito ja nopea. Etelä-Suomen Sanomat 5.10.2015.
- Valtonen, T. 2011. An insight into collaborative learning with ICT: Teachers’ and students’ perspectives. Joensuu: Kopijyvä.
- Villi, M. 2010. Visual mobile communication. Camera phone photo messages as ritual communication and mediated presence. Jyväskylä: WS Bookwell Ltd.
- Vuorinen, K. 2015. Kielten oppimateriaalit. Teoksessa Ruuska, H., Löytönen, M. & Rutanen, A. (toim.) LAATUA! Porvoo: Suomen tietokirjailijat ry, 117–127.

On Track -sarjan aineistot © Sanoma Pro Oy

Valokuvat työpajatoiminnasta © Eeva Aalto-Setälä

Liitteet

Liite 1. Tekstikappaleiden otsikot kirjoista On Track 1 ja On Track 2.

English comes from everywhere

What makes us happy?

Online friends versus offline friends

An Egyptian folktale

With a little help from my friends

Letter from Grandma

Make me happy: give me a gift

Party, party, party!

Accidents while texting

Too much information: Oversharing in the online world

We are family

People who change our lives

Free time survey

Playtime

Free time activities and winter sports

Battle Hymn of the Tiger Mother

Here be sport

Women in sport

Fever Pitch: A Fan's life

Travel advice

Hungry traveller

The Tube

Benjami Palomäki, beatmaker

From Brighton with love

Voluntary work

Liite 2. Kansikuva-analyysin kysymykset.

Työpajan kielenä suomi:

Kumpi kansikuvista on mielestäsi kiinnostavampi?

Kiinnitä valitsemasi kuva laatikkoon.

Miksi valitsit tämän kuvan?

Mitä kuvassa on? Kerro vähintään viidellä lauseella.

Millainen on kuvan tunnelma?

Keksi kuvan henkilölle nimi. Kuvaile häntä lyhyesti

(ikä, harrastukset, perhe, jne.).

Piirrä ajatuskupla. Mitä hän ajattelee?

Kuvittele, että sinä olet kuvaajana. Miksi otat tämän kuvan?

Puuttuuko kuvasta jotain? Lisäisitkö jotakin?

Mitä tapahtui kuvan ottamisen jälkeen?

Työpajan kielenä englanti:

Choose a picture you find more interesting.

Attach the picture here:

Why did you choose this one?

What is there in the picture? Write 5 sentences.

What kind of atmosphere is there in the picture?

Give her/him a name. Describe her/him shortly

(age, hobbies, family etc.).

Draw her/him a thought bubble. What is in her/his mind?

Imagine yourself as a photographer. What was the reason
you took this picture?

What is missing?

What happened after this picture was taken?

OMG Stop taking pictures will you. I'm getting embarrassed!

Aww! Voi ei! Kuinka ihanaa, voi kiitos!

*I can't believe this. It's practically impossible
aaahh im so happy I could burst*

*I hope the interview goes well...
Please let there be nice co-students*

Jännittää lähteä yksin matkalle

OMG! Se otti kuvan musta!!!

Tämä on tosi iso salaisuus onneksi sä kerroit sen mulle

Onpas jännää! Tästä tulee hyvä päivä

Hups! Melkein lipsautin mummon salaisuuden...

*Omg I'm so excited about this trip with my friends!
And now some random person is taking a photo*

Should I study or go home

Jotain hauskaa.

That is amazing!

Minua jännittää kamalasti

Voi että, ihana yllätys!

Rakastan elämääni!

Apua! Se on menoa nyt!

Ota se kuva nopeasti!

Voitin lotossa

Apua...!

Liite 4. Kansikuvahenkilön ajatuksia valinnassa On Track 2.

Onneksi on viikonloppu

on kiva matkustaa heh... unelmoin skeittauksesta

Onpa elämä hyvä! Kaikki onnistuu!

Etpä tiedä mitä ajattelen...

Get in the damn car! Man I love AC/DC...

Väsyttäis vähän...

Oispa möhveröä.

Today I'm going to learn a new trick.

Olipas mukava päivä, nyt on mukava mennä kotiin.

Mitähän siellä ulkona odottaa?

Miten elämäni muuttuu?

Jees. Pääsen pian skeittaamaan kavereiden kanssa.

Kohta olen perillä puistossa ja näen kavereita. Hei tuo tyttö näyttää kivalle tuossa. Hänhän on kanssani samassa koulussa.

Kumpu pääsisin skeittaamaan...

Kunpa kesä tulisi pian, että pääsis skeittaa!

Haluan reissata ja nähdä maailmaa, olla nuori.

Tää on super mahdollisuus siihen!